

2^ο Συνέδριο Ακουστικής Οικοδομίας

Η Ποιτική του Ηχοτοπίου

Ρέθυμνο **26&27**
Φεβρουαρίου 2010



Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής
Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Ελληνική Εταιρία Ακουστικής Οικοδομίας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Σας καλωσορίζουμε στο 2^ο Συνέδριο Ακουστικής Οικολογίας.

Η Ακουστική Οικολογία αποτελεί ένα νέο, σχετικά, πεδίο έρευνας στην Ελλάδα και ασχολείται με τη μελέτη του περιεχομένου, των σχέσεων και των δυναμικών που καθορίζουν το ηχητικό περιβάλλον αυτό, στο οποίο ζούμε και το οποίο συν-διαμορφώνουμε και εμείς με τις πράξεις μας ως άτομα και ως σύνολο. Ως ερευνητικό αντικείμενο αποτελεί τόπο συνάντησης μεταξύ διαφορετικών γνωστικών πεδίων, όπως η οικολογία, η γεωγραφία, η αρχιτεκτονική, η ανθρωπολογία, η ψυχολογία, η παιδαγωγική, η ακουστική, οι ηχητικές τέχνες και η μουσική. Το διεπιστημονικό αυτό φάσμα έρευνας μελετά επιστημονικές, κοινωνικές και πολιτισμικές πλευρές του ηχητικού περιβάλλοντος. Τα ερευνητικά αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση κριτηρίων στον ηχητικό σχεδιασμό της παρουσίας του ανθρώπου στον πλανήτη, ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη δυναμική ισορροπία του ηχητικού περιβάλλοντος.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης διοργανώνει, σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρία Ακουστικής Οικολογίας, το 2^ο Συνέδριο Ακουστικής Οικολογίας στο Ρέθυμνο, με σκοπό να παρουσιάσει τις σύγχρονες, πολύπλευρες προσεγγίσεις του ηχητικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα. Στοχεύει να φέρει κοντά φορείς, επιστήμονες, μουσικούς αλλά και οποιονδήποτε ασχολείται ενεργά με το ηχητικό περιβάλλον. Ευελπιστεί να συμβάλει στην ευρύτερη κατανόηση της σημασίας του ήχου και του περιβάλλοντος για τον άνθρωπο αλλά και στην ακουστική ευαισθητοποίηση.

Η κεντρική θεματική του 2^{ου} Συνεδρίου Ακουστικής Οικολογίας είναι η ποιητική του ηχοτοπίου. Η θεματική αναφέρεται στους τρόπους που γεννιέται, διαμορφώνεται, μεταμορφώνεται, γίνεται αντιληπτό, μετασχηματίζεται και σημασιοδοτείται το ηχοτοπίο. Το ηχοτοπίο είναι αναπόσπαστο από τον άνθρωπο ή την κοινότητα που το αντιλαμβάνεται και το διαμορφώνει. Έτσι, η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον μέσα από τον ήχο, σε όλες τις δυναμικές μορφές της, είναι ένας οριστικός παράγοντας της ποιητικής του ηχοτοπίου. Μέσα στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύονται πρακτικές που μπορεί να εκτείνονται από την ενεργητική ακρόαση του περιβάλλοντος μέχρι τον ηχητικό περίπατο και την ηλεκτροακουστική σύνθεση ηχοτοπίων. Μέσω των πρακτικών αυτών διαυγάζεται η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον και ανοίγονται προοπτικές αναδιάρθρωσης των σχέσεων ανθρώπου, κοινωνίας και φύσης στην οικολογική τους διάσταση.

Το συνέδριο είναι αφιερωμένο στην μνήμη του καλού φίλου και συναδέλφου Χρήστου Κουτσοδημάκη. Ο Χρήστος, πέρα από το ότι διατέλεσε αγαπητός συνάδελφος στο Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, πλαισίωσε ανελλιπώς την πρώτη διεπιστημονική ομάδα έρευνας ηχοτοπίων, που οργάνωσε το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, και αποτέλεσε ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Ακουστικής Οικολογίας. Εργάστηκε ακούραστα στις ακουστικές μετρήσεις και στην ανάλυση του περιβάλλοντος της λίμνης Αντινιότη στην Κέρκυρα αλλά ήταν και ο άνθρωπος που με το χιούμορ του εμπύχωνε την ομάδα στις δύσκολες συνθήκες και την εκτόξευε στις καλές στιγμές. Το γέλιο του απηχεί ακόμη στα αυτιά μας.

Ευχαριστούμε όλους τους συνέδρους για την συμμετοχή τους, το Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, το Τ.Ε.Ι. Κρήτης, το Δήμο Ρεθύμνης καθώς και όλους όσους εργάστηκαν για την πραγματοποίηση του 2ου Συνεδρίου Ακουστικής Οικολογίας.

Εκ μέρους της οργανωτικής ομάδας του συνεδρίου,
Νικόλας Βαλσαμάκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - Σπίτι του Πολιτισμού

09:30 - 10:30 / Εγγραφή συνέδρων

10:30 - 11:00 / Έναρξη - Χαιρετισμοί

11:00 - 12:15 / *Έρευνα Ηχοτοπίων* - συντονίζει ο Ανδρέας Μνιέστρης

Το ηχητικό τοπίο του λιμανιού του Ρεθύμνου

Μαραγκός Θεοφάνης, Μικέλης Αντώνης, Τζεδάκη Κατερίνα

Το ηχοτόπιο της περιοχής ήμερης βελανιδιάς στο χωριό Γάλλου της επαρχίας Ρεθύμνης.

Ροντογιάννης Δημήτρης, Τζεδάκη Κατερίνα

Αναγνώριση προτύπων περιβαλλοντικών ήχων για τη μοντελοποίηση ηχητικών χαρτών

Παρασκευάς Γιάννης, Ποτηράκης Στέλιος, Ραγκούση Μαρία

Χωροχρονικές μεταβολές του ηχοτοπίου της λιμνοθάλασσας Αντινίотης

Παντής Ιωάννης, Αυλωνίτη Μαρίνα, Παπαδημητρίου Κίμωνας, Μαζάρης Αντώνιος, Μνιέστρης Ανδρέας

12:30 - 3:45 / *Ακουστική Οικολογία & Περιβάλλον* - συντονίζει ο Σπύρος Κουζούπης

Μελέτη του ηχοτοπίου στη λίμνη της Αντινίотης

Χατζηγιαννίδης Γιώργος, Μαζάρης Αντώνιος, Παντής Ιωάννης

Προσδιορισμός του δικτύου περιοχών υψηλής ακουστικής αξίας της Ελλάδας

Βότση Νέυτα - Ελευθερία, Μαζάρης Αντώνιος, Ζωμενή Μαρία, Παντής Ιωάννης

Περιοχές υψηλής ακουστικής αξίας ως δυνητικές περιοχές ηρεμίας των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων

Μαζάρης Αντώνιος Δ., Βότση Νέφτα-Ελευθερία, Ζωμενή Μαρία, Δράκου Ευαγγελία, Παντής Ιωάννης

Ακουστική Οικολογία: προκλήσεις και μελλοντικές προοπτικές

Δράκου Ευαγγελία, Μνιέστρης Ανδρέας, Παρασκευόπουλος Στέφανος, Δημόπουλος Παναγιώτης, Παντής Ιωάννης

14:00 - 15:15 / *Ήχος, Πολιτισμός & Τεχνολογία* - συντονίζει ο Μάριος Πουρκός

4' 33", τα ηχοτόπια της σιωπής

Παπαρρηγόπουλος Κώστας

Η πολιτισμική παραγωγή της κινηματογραφικής ακρόασης

Μπουμπάρης Νίκος

Μουσική στο δρόμο: Εξερευνώντας πολυπολιτισμικά ηχοτόπια

Χρηστίδης Γιάννης

Συνομιλώντας με το έμπυχο κενό: John Butcher, *Resonant Spaces* (2008)

Στεφάνου Δανάη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ (workshop) - Σπίτι του Πολιτισμού

17:30 - 19:00 / Σοσσο... Άκου! Παιχνίδια Σιωπής - Ετμεκτσόγλου Ιωάννα

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ - Αμφιθέατρο ΤΕΙ Κρήτης

20:00 - 21:30

-Συναυλία Πρώτη-
α μέρος

Instant of a crystal glass, Λώτης Θεόδωρος

2c 9'

Music by numbers, Ντεληθεός Άρης - Κίμων

2c 5'

Στέρφος, Καραμανλής Ορέστης

8c 21' 17"

β μέρος

Im zug (στο τραίνο), Ζάχος Χρήστος

2c 7' 15"

IXNOS A, Γρηγορόπουλος Γρηγορης

4c 7' 30"

Site Specific Impro, Κουτσομιχάλης Μαρίνος

live_8c 20"

ΣΑΒΒΑΤΟ

27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - Σπίτι του Πολιτισμού

10:00 - 11:15 / Εκπαίδευση & Ακουστική Οικολογία I - συντονίζει ο Νίκος Μπουμπάρης

Σοσσο... Άκου! Παιχνίδια Σιωπής: Η προσέγγιση της σιωπής στη μουσική εκπαίδευση στο πλαίσιο της ακουστικής οικολογίας.

Ετμεκτσόγλου Ιωάννα

«Άλλα τ' αυτάκια του λαγού, κι άλλα της κουκουβάγιας»: Η ηχητική αγωγή στο παιδικό βιβλίο

Σαρρής Δημήτρης

Εφαρμογή και αξιολόγηση ακουστικού υλικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση ΑΜΕΑ

Μινώτου Χαρίκλεια, Παντής Ιωάννης, Μνιέστρης Ανδρέας, Παρασκευόπουλος Στέφανος

Βιωματικές εμπειρίες στο ηχοποιό - ηθοποιό περιβάλλον

Παπαδημητρίου Κίμων

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

11:30 - 12:45 / Ποιητική του Ηχοτοπίου - συντονίζει ο Ιωάννης Πανής

Ηχογράφηση και ποιητική του ηχοτοπίου

Βαλσαμάκης Νικόλας

Οι διαδρομές στο ηχοτοπίο σαν αναπόσπαστο μέρος της ποιητικής του

Τζεδάκη Κατερίνα

Εκ-στατικός χώρος

Κουτσομηγάλης Μαρίνος

Το πυκνό και το αχανές: Ποιητική του ηχοτοπίου και ηχητική ποιητική του τοπίου

Πανόπουλος Παναγιώτης

13:00 - 14:00 / Εκπαίδευση & Ακουστική Οικολογία II - συντονίζει ο Παναγιώτης Πανόπουλος

Συνδυάζοντας τα επτά κριτήρια του Pierre Schaeffer με ηχοτοπία στη μουσική εκπαίδευση

Λώτης Θεόδωρος

Soundscapes, χώρος διαδραστικής αναπαράστασης και σύνθεσης ηχοτοπίων

Πουλιάρης Θώμας

Ακουστική οικολογία και μουσική εκπαίδευση με την χρήση του μοντέλου Τετρακτύς σε περιβάλλον Max/Msp

Γεωργάκη Αναστασία, Βελιανίτης Παναγιώτης

Αυτοσχεδιασμός - Σπίτι του Πολιτισμού

18:00 - 18:45 / **Sound Jockey Set: Organotopia**, Σαρρής Δημήτρης

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ - Αμφιθέατρο ΤΕΙ Κρήτης

20:00- 21:30

**-Συναυλία Δεύτερη-
α μέρος**

Ένα Μεγάλο Χωριό- Ηχητικοί Περίπατοι στην Αθήνα, Γιαννουλάκης Στέλιος

14' 34" 2c

Microscapes, Κόκορας Παναγιώτης

2c 10' 12"

Αντηχήσεις, Τζεδάκη Κατερίνα

live_8c 12' 00"

β μέρος

misc_270210, Βαλσαμάκης Νικόλας

8' live_8c

blind study, Πηγούνης Λάμπρος

12' 30" 2c

Η Νύχτα των Λωτοφάγων, Αρβανίτης Σοφοκλής

4c 9'

ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ / INSTALLATIONS - Σπίτι του Πολιτισμού

ώρες λειτουργίας καθημερινά 10:00 - 14:30, 26 & 27/2

Sonic Island, Μπουμπάρης Νίκος

Busking Sounds, Χρηστίδης Γιάννης

Cavevent, Χατζηπαναγιώτη Έλενα, Τερζοπούλου Μαρία, Μπουζιώτης Στέλιος

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

Αρβανίτης Σοφοκλής, Institute of Sonology
Αυλωνίτη Μαρίνα, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Βαλσαμάκης Νικόλας, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Βελιανίτης Παναγιώτης, συνθέτης
Βότση Νέυτα - Ελευθερία, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Γεωργάκη Αναστασία, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γιαννουλάκης Στέλιος, συνθέτης, σχεδιαστής ήχου
Γρηγορόπουλος Γρηγόρης, συνθέτης
Δημόπουλος Παναγιώτης, Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Δράκος Ευαγγελία, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Ετμεκτσόγλου Ιωάννα, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ζάχος Χρήστος, συνθέτης
Ζωμενή Μαρία, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Καραμανλής Ορέστης, Sonic Arts Research Centre, Queen's University, Belfast
Κόκορας Παναγιώτης, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Α.Π.Θ.
Κουτσομυχάλης Μαρίνος, Music Department, York University
Λώτης Θεόδωρος, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Μαζάρης Αντώνιος, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Μαραγκός Φάνης, Τμήμα Τεχνολογίας Ήχων & Μουσικών Οργάνων, Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων
Μικέλης Αντώνης, τεχνικός ήχου - μουσικός
Μινώτου Χαρίκλεια, Αειφορική Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μνιέστρης Ανδρέας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Μπουζιώτης Στέλιος, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Μπουμπάρης Νίκος, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ντεληθέος Άρης Κίμων, ηχολόγητης
Πανόπουλος Παναγιώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παντής Ιωάννης, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Παπαδημητρίου Κίμων, "Πολύτροπο" - Κ. Παπαδημητρίου & ΣΙΑ Ε.Ε.
Παπαρρηγόπουλος Κώστας, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Παρασκευάς Γιάννης, Τμήμα Τεχνολογίας Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών, Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας
Παρασκευόπουλος Στέφανος, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Πηγούνης Λάμπρος, συνθέτης
Ποτηράκης Στέλιος, Τμήμα Ηλεκτρονικής, Τ.Ε.Ι. Πειραιά
Πουλιάσης Θώμας, σχεδιαστής ήχου
Ραγκούση Μαρία, Τμήμα Ηλεκτρονικής, Τ.Ε.Ι. Πειραιά
Ροντογιάννης Δημήτρης, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Σαρρής Δημήτρης, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Α.Π.Η. - Ε.Κ.Π.Α.
Στεφάνου Δανάη, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Α.Π.Θ.
Τερζοπούλου Μαρία, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Τσεδάκη Κατερίνα, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Χατζηγιαννίδης Γιώργος, Τομέας Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Α.Π.Θ.
Χατζηπαναγιώτη Έλενα, Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Χρηστίδης Γιάννης, Τμήμα Σπουδών Επικοινωνίας και Διαδικτύου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Έρευνα Ηχοτοπίων

Το ηχητικό τοπίο του λιμανιού του Ρέθυμνου

Μαραγκός Θεοφάνης, Μικέλης Αντώνης

Η έρευνα αυτή έγινε στα πλαίσια σεμιναριακού μαθήματος, στο Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής το 2004. Έχει σαν αντικείμενο το ηχοτόπιο του λιμανιού της πόλης. Παρουσιάζονται οι μέθοδοι προσέγγισης που χρησιμοποιήθηκαν, η μεθοδολογία παρατήρησης και ηχογράφησης, καθώς και κάποια πρωταρχικά, ποιοτικά και ποσοτικά συμπεράσματα που προέκυψαν.

Η ιδιαιτερότητα της εργασίας αυτής συνιστάται, όχι μόνο στη δυσκολία της καταγραφής του υπό μελέτη ηχητικού περιβάλλοντος αλλά και στην αδυναμία επανάληψης τόσο των παρατηρήσεων όσο και των καταγραφών, εξαιτίας της μη χρήσης αυτής της πλευράς του λιμανιού από επιβατικά πλοία, πλέον, λόγω της δημιουργίας και χρήσης καινούριας προβλήτας. Δηλαδή, τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται δεν έχουν τωρινή ισχύ, αλλά αποτελούν ένα είδος ιστορικής καταγραφής του ηχοτοπίου του λιμανιού και της καθημερινής δραστηριότητάς του, που κορυφωνόταν στην άφιξη και στην αναχώρηση των πλοίων.

Απώτερος σκοπός της καταγραφής αυτής είναι: η αξιολόγηση της επίπτωσης συγκεκριμένων συμβάντων στο ηχητικό τοπίο της πόλης (και επακολούθως στη ζωή των κατοίκων), η καταχώριση και δειγματοληψία διαφορετικών ηχητικών συμβάντων και η κατηγοριοποίησή τους (βιβλιοθήκη ηχοτοπίων), η λεπτομερής ανάλυση των σημαντικών συμβάντων (κατανόηση του τρόπου αλληλεπίδρασης ηχητικής πηγής-ηχοτοπίου) και η χωροχρονική απεικόνιση του ηχοτοπίου.

Το ηχοτόπιο της περιοχής ήμερης βελανιδιάς στο χωριό Γάλλου της επαρχίας Ρεθύμνης.

Ροντογιάννης Δημήτρης, Τζεδάκη Κατερίνα

Το ηχοτόπιο της ίδιας περιοχής με ήμερες βελανιδιές (*Quercus ithaburensis - macrolepis*), στο χωριό Γάλλου στο Ρέθυμνο, παρουσιάζεται σε αντιπαράθεση μέσα από δύο παράλληλες και διαφορετικού στόχου και μεθοδολογίας προσεγγίσεις του. Στην πρώτη (Ροντογιάννης Δημήτρης), ο ερευνητικός στόχος είναι η αναγνώριση των βασικών στοιχείων και παραγόντων που συνθέτουν το συγκεκριμένο ηχοτόπιο. Παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά και η συμπεριφορά των βασικών ηχητικών πηγών μέσα από αναλύσεις ηχογραφήσεων (binaural και MS) ενός τμήματος της περιοχής. Στη δεύτερη (Κατερίνα Τζεδάκη), το σημερινό αλλά και το παλαιότερο ηχοτόπιο της περιοχής ερευνάται σαν θέμα και μορφολογικό 'πρότυπο' για την σύνθεση του μουσικού έργου *Θροϊσμάτα*.

Αναγνώριση προτύπων περιβαλλοντικών ήχων για τη μοντελοποίηση ηχητικών χάρτων

Παρασκευάς Γιάννης, Ποτηράκης Στέλιος, Ραγκούση Μαρία

Οι ηχητικοί χάρτες (soundmaps) είναι χάρτες που αποτυπώνουν το ηχητικό περιεχόμενο μιας περιοχής σε κάποιο ορισμένο χρονικό διάστημα. Τα ηχητικά χαρακτηριστικά εμπεριέχουν πληροφορία η οποία μπορεί να συνδυαστεί με οπτικά χαρακτηριστικά ενός τοπίου με στόχο την παραγωγή χρήσιμων οικολογικών παρατηρήσεων/ δεδομένων, για περιοχές περιβαλλοντικού ή οικολογικού ενδιαφέροντος.

Μετά από κατάλληλη επεξεργασία σήματος, τα μεγάλα ποσά πληροφορίας που αρχικά απαιτούνται, συνήθως στη μορφή ανεπεξέργαστων ηχογραφήσεων, μπορούν να παρουσιαστούν με τη συνοπτική αλλά περιεκτική μορφή ενός ηχητικού χάρτη. Αντίθετα με τους γεωγραφικούς χάρτες, οι ηχητικοί χάρτες απαιτούν συχνή ανανέωση διότι μεταβάλλονται σημαντικά με το χρόνο.

Η ανάπτυξη ενός ηχητικού χάρτη είναι μια σταδιακή διαδικασία η οποία, εκτός των άλλων, περιλαμβάνει στάδιο αναγνώρισης προτύπων και ταξινόμησης ήχων, το οποίο είναι κρίσιμο για την απόδοση του συνολικού αποτελέσματος.

1. Το πρώτο στάδιο είναι η συλλογή των ηχογραφήσεων από μικρόφωνα τοποθετημένα σε επιλεγμένες θέσεις σε όλη την περιοχή ενδιαφέροντος. Η τοποθέτηση των μικροφώνων για (βέλτιστη) κάλυψη της περιοχής ενδιαφέροντος είναι από μόνη της ένα ενδιαφέρον πρόβλημα. Οι ηχογραφημένοι ήχοι αποτελούν την ηχητική βάση δεδομένων.
2. Στο δεύτερο στάδιο, κάθε ηχογράφιση ταξινομείται και ταυτοποιείται, εάν είναι εφικτό. Εξάγονται χαρακτηριστικά των ηχογραφημένων σημάτων, με στόχο την τροφοδότηση του επιλεγμένου ταξινομητή.
3. Στο τελικό στάδιο, κάθε ταξινομημένη και ταυτοποιημένη ηχογράφιση τοποθετείται σαν ετικέτα πάνω στο γεωγραφικό χάρτη της περιοχής, προκειμένου να δημιουργηθεί ο ηχητικός χάρτης. Οι ετικέτες είναι χρωματικά κωδικοποιημένες και τοποθετημένες σε μια διαδοχή επιπέδων προοδευτικής λεπτομέρειας προκειμένου να οπτικοποιούν το ηχοτόπιο σε δυο διαστάσεις.

Χωροχρονικές μεταβολές του ηχοτοπίου της λιμνοθάλασσας Αντινιότη

Παντής Ιωάννης, Αυλωνίτη Μαρίνα, Παπαδημητρίου Κίμωνας, Μαζάρης Αντώνιος, Μνιέστρης Ανδρέας

Τα τοπία των οικοσυστημάτων χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα ως προς τα οπτικά και ακουστικά χαρακτηριστικά τους. Η «εικόνα» του τοπίου και του αντίστοιχου ηχοτοπίου, αντικατοπτρίζει την ετερογένεια του περιβάλλοντος και των χρήσεων γης με τρόπο τέτοιο, ώστε η κάθε τοποθεσία να χαρακτηρίζεται από τους ήχους της. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο γίνεται αντιληπτό το ακουστικό περιβάλλον, τόσο μέσα από τη διερεύνηση της χωρο-χρονικής ποικιλότητας των διαφορετικών ακουστικών σημάτων όσο και μέσα από τον τρόπο με τον οποίο αυτό επηρεάζεται από τις τοπικές περιβαλλοντικές μεταβλητές. Επιμέρους στόχος ήταν ο προσδιορισμός των «ήσυχων περιοχών» και των χαρακτηριστικών τους.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε περιελάμβανε τη χαρτογράφηση και οπτική απεικόνιση των ηχοτοπίων, καθώς και την ανάλυση των προτύπων ημερήσιας και εποχικής μεταβολής τους. Η περιοχή έρευνας και συλλογής ακουστικών δεδομένων ήταν το υδροτοπικό σύστημα της λιμνοθάλασσας Αντινιότη στη Β. Κέρκυρα.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η έντονη εποχικότητα του ακουστικού περιβάλλοντος αντικατοπτρίζει τον ημερήσιο κύκλο των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και των βιολογικών χαρακτηριστικών του, ενώ η χωρική ποικιλότητα επηρεάζεται κυρίως από τις τοπικές περιβαλλοντικές μεταβλητές. Και οι «ήσυχες περιοχές» (<40dB) παρουσίασαν εποχικότητα με κυριαρχία των βιολογικών και γεωφυσικών ήχων.

Ωστόσο, κάποια από τα παρατηρούμενα πρότυπα δεν παρέμειναν σταθερά στο χώρο και το χρόνο, υποδεικνύοντας ότι παρόμοια χαρακτηριστικά των τοπίων πιθανόν να σχετίζονται με διαφορετικά ακουστικά σήματα, αυξάνοντας τη χωρο-χρονική ποικιλότητα των ηχοτοπίων.

Ακουστική Οικολογία & Περιβάλλον

Μελέτη του ηχοτοπίου στη λίμνη της Αντινιότη

Χατζηγιαννίδης Γιώργος, Μαζάρης Αντώνιος, Παντής Ιωάννης

Η μελέτη της δομής του τοπίου έχει εστιάσει κυρίως στις οπτικές πληροφορίες, μη λαμβάνοντας υπόψη, τις περισσότερες φορές, τις πληροφορίες μη οπτικής φύσης. Σε αυτή τη μελέτη εισάγαμε μια νέα συμπληρωματική προσέγγιση για τη μελέτη των τοπίων, χρησιμοποιώντας ποιοτικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, μελετήσαμε την επίδραση μεταξύ της δομής του τοπίου και των προτύπων του ηχοτοπίου, παρέχοντας μια αναπαράσταση του ηχοτοπίου σε χωρική και χρονική κλίμακα. Κύριος σκοπός ήταν να ερευνη-

σομε τη χωρική και χρονική ηχητική διάχυση και ο προσδιορισμός των κυρίαρχων ηχητικών κατηγοριών σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του τοπίου. Η ανάλυση μας έδειξε έντονη χωροχρονική μεταβλητότητα του ηχοτοπίου. Η συνύπαρξη των πληροφοριών ενός τοπίου και του παραγόμενου ηχοτοπίου ενισχύουν την αντίληψη και κατανόηση ενός φυσικού περιβάλλοντος. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να έχει πολλές επεκτάσεις στην διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο των τοπίων.

Προσδιορισμός του δικτύου περιοχών υψηλής ακουστικής αξίας της Ελλάδας

Βότση Νέυτα - Ελευθερία, Μαζάρης Αντώνιος, Ζωμενή Μαρία, Παντής Ιωάννης

Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν ο προσδιορισμός περιοχών υψηλής Ακουστικής αξίας, όπως αυτές ορίζονται από την Οδηγία (2002/49/Ε.Ε.): «Αξιολόγηση και Διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου».

Οι περιοχές, που σύμφωνα με την Οδηγία ορίζονται ως περιοχές θορύβου εκτιμήθηκαν χαρτογραφώντας τα τρία βασικά δίκτυα ανθρώπινης δραστηριότητας (μεταφορικά δίκτυα, αστικά κέντρα, βιομηχανικές περιοχές). Οι παραγόμενοι χάρτες συνδυάστηκαν με υψομετρικούς και χάρτες κάλυψης γης (Corine Landcover) προκειμένου να προσδιοριστούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των «θορυβωδών» και «ήσυχων» περιοχών όλης της Ελλάδας.

Η χωρική ανάλυση των περιοχών υψηλής Ακουστικής αξίας (ήσυχες περιοχές) έδειξε ότι ενόητες υψηλής βιοποικιλότητας, όπως η οροσειρά της Πίνδου και η Πελοπόννησος παρουσιάζουν συσσωματικό πρότυπο κατανομής, αναδεικνύοντας την ανάγκη ολοκληρωμένης προστασίας τους. Η μέση έκταση των περιοχών υψηλής Ακουστικής αξίας συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά με το υψόμετρο και συγκεκριμένα φάνηκε ότι το μέγεθος των περιοχών υψηλής Ακουστικής αξίας αυξάνεται αυξανόμενου του υψόμετρου.

Οι περιοχές υψηλής Ακουστικής αξίας καθιστούν ενόητες όπου αναπτύσσονται τα φυσικά και βιολογικά χαρακτηριστικά των ηχοτοπίων κι επομένως σύμφωνα με την Οδηγία 2002/49/Ε.Ε. πρέπει να αποτελέσουν ένα διακριτό και αυτόνομο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών.

Περιοχές υψηλής ακουστικής αξίας ως δυνητικές περιοχές ηρεμίας των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων

Μαζάρης Αντώνιος Δ., Βότση Νέφτα-Ελευθερία, Ζωμενή Μαρία, Δράκου Ευαγγελία, Παντής Ιωάννης Δ.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων της χώρας μας κατανέμεται σε αστικά περιβάλλοντα με έντονα ηχητικά γεγονότα. Παρά τον αυξανόμενο αριθμό των μελετών στις οποίες εξετάζονται οι πιθανές συνδέσεις της ψυχικής και σωματικής υγείας των κατοίκων με ηχητικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, η επέκταση και ο σχεδιασμός των αστικών κέντρων απαιτεί μια βαθύτερη γνώση των σχέσεων θορύβου και υγείας. Στη συγκεκριμένη εργασία, επιλέγοντας τις μεγαλύτερες πόλεις (πληθυσμό μεγαλύτερο των 100000 κατοίκων) της Ελλάδας εξετάζουμε τον αριθμό, την έκταση και τα χαρακτηριστικά των περιοχών υψηλής ακουστικής αξίας (ΠΥΑΑ). Επιχειρούμε να χαρακτηρίσουμε τα ακουστικά περιβάλλοντα και κυρίως να αξιολογήσουμε την ανάγκη ανάπτυξης και διατήρησης των ΠΥΑΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην έκταση που καταλαμβάνουν οι ΠΥΑΑ σε μια ακτίνα 100χλμ από τα κέντρα των μεγάλων αστικών κέντρων, καταλαμβάνοντας μόνο ένα μικρό συγκριτικά ποσοστό της συνολικής υπό μελέτη έκτασης. Ως προς τη γεωγραφική θέση των περιοχών μελέτης οι ΠΥΑΑ καταγράφηκαν σε παράκτιες περιοχές αλλά και σε μεγαλύτερα υψόμετρα με τις περισσότερες από αυτές να εντοπίζονται σε δασικές εκτάσεις. Η έρευνα αναδεικνύει την ανάγκη για σχεδιασμό και προστασία των λιγοστών κοντά στα αστικά κέντρα ΠΥΑΑ ανοίγοντας έναν διάλογο σχετικά με τη διατήρηση και προσβασιμότητά τους δημιουργώντας μελλοντικές προοπτικές για τη σύνδεση τους με τη υγεία των κατοίκων στο πλαίσιο του διεπιστημονικού πεδίου της περιβαλλοντικής υγείας (environmental health).

Ακουστική Οικολογία: Προκλήσεις και μελλοντικές Προοπτικές

Δράκου Ευαγγελία, Μνιέστρης Ανδρέας, Παρασκευόπουλος Στέφανος, Δημόπουλος Παναγιώτης, Παντής Ιωάννης

Με την ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Ακουστικής Οικολογίας το 2006 και την επιτυχημένη ολοκλήρωση του πρώτου ερευνητικού προγράμματος για την Έρευνα των Ελληνικών Ηχοτοπίων («ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II - Ενίσχυση Ερευνητικών Ομάδων στα Πανεπιστήμια») τέθηκαν οι βάσεις για τη δημιουργία στην Ελλάδα του διεπιστημονικού πεδίου της Ακουστικής Οικολογίας. Η διεπιστημονική αυτή προσέγγιση μέσα από τη σύμπραξη μουσικών, ακουστικομετρών, οικολόγων, περιβαλλοντολόγων, εκπαιδευτικών και επικοινωνιολόγων, έδωσε την πρώτη «εικόνα» για την ακουστική διάσταση των ελληνικών τοπίων. Στο διεπιστημονικό πλαίσιο που συγκροτήθηκε, ανοίγονται νέες προοπτικές ανάπτυξης οι οποίες σχετίζονται με:

α) την ποιοτική και ποσοτική αποτίμηση του ηχητικού τοπίου και τον προσδιορισμό της συσχέτισής του με το τοπίο, **β)** τη διερεύνηση των στοιχείων της μουσικής που σχετίζονται με τα βιολογικά στοιχεία των τοπίων, **γ)** τον προσδιορισμό ηχητικών τοπίων υψηλής πιστότητας και περιοχών υψηλής ακουστικής αξίας, **δ)** τη δημιουργία περιβαλλόντων εικονικής πραγματικότητας, με στόχο την ακουστική εκπαίδευση και περιβαλλοντική ενημέρωση - ευαισθητοποίηση των πολιτών και **ε)** την εξοικείωση ατόμων με προβλήματα όρασης με συγκεκριμένα φυσικά τοπία μέσω της ηχητικής αντίληψης με απώτερο στόχο τη νοητική χαρτογράφηση τοποσήμων τα οποία θα χρησιμοποιούν τα άτομα αυτά για την πλοήγησή τους στο χώρο.

Το πεδίο της Ακουστικής Οικολογίας στην Ελλάδα σήμερα βρίσκεται μπροστά σε νέες προοπτικές και μελλοντικές προκλήσεις. Η διαμόρφωση και εφαρμογή ερευνητικών προγραμμάτων με κοινούς στόχους και πολλαπλές εφαρμογές αποτελεί το επόμενο βήμα για την εγκαθίδρυση του διεπιστημονικού πεδίου της Ακουστικής Οικολογίας.

Ήχος, Πολιτισμός & Τεχνολογία

4' 33", τα ηχοτοπία της σιωπής

Παπαρηγόπουλος Κώστας

Ο John Cage θεωρείται ως ο συνθέτης που άσκησε τη σημαντικότερη ίσως επίδραση στη διαμόρφωση της έννοιας του ηχοτοπίου και της σχέσης του με τη μουσική. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1940, το ενδιαφέρον του για τη φύση θα επηρεασθεί βαθιά από την επαφή του με τις ανατολικές φιλοσοφίες και κυρίως με τον Ζεν βουδισμό. Η επιρροή αυτή γίνεται εμφανής στο έργο του 4' 33", του 1952, όπου οι τυχαίοι ήχοι του περιβάλλοντος και η σιωπή θα χρησιμοποιηθούν σαν τα μοναδικά μουσικά υλικά της σύνθεσης. Στην ανακοίνωση αυτή θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε το σκεπτικό του Cage για τη σχέση των ήχων του περιβάλλοντος και της σιωπής μέσα στο 4' 33", και τις προεκτάσεις της σχέσης αυτής στο μουσικό και θεωρητικό του έργο.

Η πολιτισμική παραγωγή της κινηματογραφικής ακρόασης

Μπουμπάρης Νίκος

Σε αυτή την ανακοίνωση παρουσιάζονται και αναλύονται οι πολιτισμικές διεργασίες παραγωγής του ακουστικού χώρου στην κινηματογραφική αίθουσα. Ειδικότερα το ενδιαφέρον εστιάζεται στους τρόπους με τους οποίους οι χρήσεις του κινηματογραφικού ήχου διαμορφώνουν πρακτικές ακρόασης στον χωρο-χρόνο της κινηματογραφικής προβολής. Προς αυτή την κατεύθυνση διακρίνονται οι λειτουργίες του ήχου ως αληθοφανούς μέσου πολιτιστικής αναπαράστασης, ως συμβάλλουσα αφήγησης του κόσμου της ταινίας και ως θυμικού δεσμού στη συλλογική εμπειρία της προβολής. Μέσα από την παρουσίαση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, οι παραπάνω λειτουργίες αναλύονται σε σχέση με την ανάπτυξη των ηλεκτροακουστικών (audio) τεχνολογιών του κινηματογράφου, των δημιουργικών πρακτικών του ηχητικού σχεδιασμού και της παραγωγής ταινιών ως πολιτιστικών προϊόντων.

Μουσική στο δρόμο: Εξερευνώντας πολυπολιτισμικά ηχοτοπία

Χρηστίδης Γιάννης

Η επαφή των ανθρώπων με τη μουσική χαρακτηρίζεται από τις συνθήκες ακρόασης στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου (context) που περιλαμβάνει ταυτόχρονα ηχητικά ερεθίσματα από ποικίλες πηγές του ευρύτερου καθημερινού ακουστικού περιβάλλοντος. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται συμβάσεις, όπου οι ήχοι της μουσικής συμπλέκονται με τους ήχους του περιβάλλοντος για να αποτελέσουν ηχοτοπία πρωτόγνωρα, μοναδικά και αχώριστα από τα επιμέρους στοιχεία της βιωμένης ακουστικής εμπειρίας του ακροατή τη δεδομένη στιγμή. Παράδειγμα μιας τέτοιας δυναμικής αλληλεπίδρασης αποτελούν οι ακροάσεις της μουσικής των buskers, όπου το σύνολο των ηχητικών χαρακτηριστικών (ένταση, ρυθμός ή ηχόχρωμα) σε συνδυασμό με προσωπικούς παράγοντες (χαρακτηριστικά κοινωνικής/πολιτισμικής ταυτότητας, στάσεις, αξίες κ.λπ.) του ακροατή καθορίζουν τη μορφή της πρόσληψης ενός ηχοτοπίου, που εν μέσω πολλών λειτουργιών παραπέμπει σε νοήματα συνδεδεμένα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δεδομένου χώρου.

Στοχεύοντας σε μια περιδιάβαση σε ζωντανή μουσική από τους δρόμους του κόσμου, καθώς και στην παράλληλη αναφορά σε χαρακτηριστικά του ηχοτοπίου που δημιουργείται από το συνδυασμό ήχων περιβάλλοντος με την αντίστοιχη μουσική, κατασκευάσαμε ένα διαδραστικό χάρτη, που λειτουργεί σε δύο επίπεδα: αφενός δημιουργεί πολιτισμικές αναπαραστάσεις για ζωντανές σκηνές από σημερινές κοινωνίες ανθρώπων και αφετέρου γεννά σημασιοδοτήσεις για το χώρο, τους ανθρώπους και τις κοινωνικο-πολιτισμικές συμβάσεις τους.

Έτσι, αναδεικνύεται η δυνατότητα του ηχοτοπίου να αντανακλά όψεις του ηχητικού πολιτισμού από τα αντίστοιχα γεωγραφικά μέρη κατά τη διάρκεια ακρόασης των buskers.

Συνομιλώντας με το έμφυχο κενό: John Butcher, *Resonant Spaces* (2008)

Στεφάνου Δανάη

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στη σκιαγράφηση πεδίων συσχέτισης μεταξύ αυτοσχεδιασμού και τοπίου μέσα από το αυτοσχεδιαστικό συναυλιακό πρότζεκτ *Resonant Spaces* (2006) και την ομώνυμη δισκογραφική κυκλοφορία (2008). Πρόκειται για μια σειρά συναυλιών του σαξοφωνίστα John Butcher με τον sound artist Akio Suzuki σε απομακρυσμένους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους της Σκωτίας με χαρακτηριστική αντίληψη και ποικιλία φυσικών ηχογόνων πηγών. Η παρουσίαση εξετάζει την προσπάθεια συνδιαλλαγής των δύο μουσικών με τις ακουστικές ιδιότητες και τα εν δυνάμει ηχητικά στοιχεία του κάθε χώρου, και προχωρά σε μια διερεύνηση της πρόσληψης και των θεωρητικών και αισθητικών απολήξεων του πρότζεκτ. Μελετώντας τις επιλογές που εφαρμόστηκαν στο *Resonant Spaces*, η κραταιά έννοια του ηχοτοπίου ως *αντικείμενο / χαρτογραφήσιμη επιφάνεια* τίθεται σε κριτική αντιπαράθεση με μια θεώρηση του ήχου ως *μέσον / εφήμερο περιβάλλον*, με αναφορές σε σχετικές προσεγγίσεις των Tim Ingold, Michel Serres, κ.α. Επιμέρους ζητήματα αφορούν στη δυνατότητα διαμόρφωσης ηχοτοπίων μέσα από την πρακτική του αυτοσχεδιασμού και στη συμβολή της ηχογράφησης στη δημιουργία σύγχρονων μορφών “έμφυχου” ή ακόμη και “στοιχειωμένου” χώρου.

Εκπαίδευση & Ακουστική Οικολογία

Σσσο.... Άκου! Παιχνίδια Σιωπής: Η προσέγγιση της σιωπής στη μουσική εκπαίδευση στο πλαίσιο της ακουστικής οικολογίας.

Ετμεκτσόγλου Ιωάννα

Η σιωπή, μια ηχητική ποιότητα του χρόνου - με υποκειμενική και αντικειμενική διάσταση - αποτελεί συστατικό της μουσικής, του ευρύτερου ηχητικού περιβάλλοντος αλλά και των εσωτερικών λειτουργιών των έμβιων όντων. Στο πλαίσιο της ακουστικής οικολογίας εξετάζεται σε σχέση με το θόρυβο, προσεγγίζεται ως ένα σημαντικό συστατικό του ηχητικού περιβάλλοντος που συμβάλλει στη δυνατότητα χαρακτηρισμού του ως 'ηχοτοπίο υψηλής πιστότητας όπως θα το αποκαλούσε ο Schafer. Η σιωπή είναι ακόμα ένα προσωπικό και πολιτισμικό αγαθό το οποίο γίνεται αντιληπτό, ερμηνεύεται και εκτιμάται διαφορετικά από τα διάφορα είδη των έμβιων όντων, αλλά και από τα διάφορα άτομα και τις διάφορες κοινωνίες.

Οι σύγχρονες, δυτικού τύπου κοινωνίες τείνουν να υποβαθμίζουν τη σημασία της σιωπής για την αντίληψη του περιβάλλοντος, την έκφραση, την επικοινωνία, τη μάθηση, την εργασία, το παιχνίδι και γενικότερα για τη φυσιολογική λειτουργία των οργανισμών των έμβιων όντων συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπου. Οι κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες έχουν οδηγήσει τον σύγχρονο άνθρωπο στην απευαισθητοποίησή του σε σχέση με τη σιωπή. Ως μέρος της γενικής εκπαίδευσης των παιδιών και ειδικότερα της μουσικής τους εκπαίδευσης, το σχολείο αναλαμβάνει την ευθύνη να επαναφέρει τη χαμένη σημασία της σιωπής και να εκπαιδεύσει τα παιδιά στο να αντιλαμβάνονται, να παράγουν και να διεκδικούν τη σιωπή. Η σιωπή στο εκπαιδευτικό πλαίσιο προσεγγίζεται ως μία ομάδα δεξιοτήτων, οι οποίες είναι δυνατόν να αναπτυχθούν μέσω κατάλληλων δραστηριοτήτων. Η παρουσίαση αυτή εξετάζει και προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το παιχνίδι ως εργαλείο και πλαίσιο για την ανάπτυξη στα παιδιά των δεξιοτήτων σιωπής. Αναλύονται οι δεξιότητες σιωπής σε επίπεδο πρόσληψης, παραγωγής και σχεδιασμού πραγματικών και φανταστικών ηχοτοπίων και για κάθε δεξιότητα προτείνονται ενδεικτικά παιχνίδια σιωπής τα οποία θα παρουσιαστούν βιωματικά στο πλαίσιο σχετικού σεμιναρίου.

«Άλλα τ' αυτάκια του λαγού, κι άλλα της κουκουβάγιας»: Η ηχητική αγωγή στο παιδικό βιβλίο

Σαρρής Δημήτρης

Η εργασία στοχεύει σε μια δημιουργική μελέτη και ανάλυση των παιδικών βιβλίων που με κάποιο τρόπο εισάγουν τα παιδιά στην ηχητική αγωγή, την παιδαγωγική, δηλαδή, του ήχου. Τα βιβλία αυτά άλλοτε είναι αποκλειστικά αφιερωμένα στον ήχο, άλλοτε στη μουσική, χαρακτηρίζονται όμως από την διαθεματική παρουσίαση του ήχου. Σε κάποιες περιπτώσεις ο ήχος αποτελεί μέρος παρεμφερών παιδικών βιβλίων όπως βιβλία για την επιστήμη, βιβλία με εγκυκλοπαιδικό χαρακτήρα ή βιβλία για τις αισθήσεις, όπου για μας έχει ενδιαφέρον η ακοή. Σε τρία μέρη, η εργασία περιγράφει αντίστοιχα στάδια της έρευνας.

1. Στο πρώτο μέρος καταγράφονται τα αποτελέσματα μιας ανάλυσης περιεχομένου. Από αυτή προκύπτει μια κατηγοριοποίηση, βασικών διδακτικών εννοιών και ιδεών για τον ήχο, με κριτήριο είτε τον τρόπο οργάνωσης των παιδικών βιβλίων, είτε προϋπάρχουσες θεματικές που έχουν αναδειχθεί από τη γνωστή διδακτική του ήχου (αναλυτικά προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια κ.λπ.).
2. Στο δεύτερο μέρος μέσα από μια κριτική ανάλυση και σύνθεση των κατηγοριοποιήσεων, παρατηρούμε τις τάσεις, τις προτεραιότητες, τις ιδέες που αναδεικνύονται. Πρόκειται για τις «κουλτούρες» του ήχου, που διαπνέουν τα παιδικά βιβλία. Ποιό «σώμα» γνώσεων για τον ήχο διαμορφώνεται τελικά; Στο μέρος αυτό τα αποτελέσματα της έρευνας είναι άμεσα χρηστικά για τους παιδαγωγούς τους, τους συγγραφείς και κάθε ενδιαφερόμενο για την παιδαγωγική του ήχου.

3. Στο τελευταίο, τρίτο μέρος, συνδέεται η «βιβλιογραφική πραγματικότητα» με την τρέχουσα εκπαιδευτική πραγματικότητα. Πώς τελικά διαμορφώνεται ο «λόγος» για τον ήχο στην εκπαίδευση; Ποιές οι ειδικότερες σχέσεις με την μουσική εκπαίδευση; Πως εντάσσεται η βιβλιογραφία αυτή στο σύγχρονο επιστημονικό, εκπαιδευτικό, δημιουργικό τοπίο για θέματα ήχου; Η δημιουργική διάσταση της μελέτης μας συνίσταται σε μια προσπάθεια να δημιουργηθούν αποτελεσματικές αλλά και τεκμηριωμένες ιδέες για τη διαμόρφωση μιας σύγχρονης εκπαίδευσης για τον ήχο, μιας σύγχρονης ηχητικής αγωγής, με επιστημονικές, αισθητικές και δημιουργικές προεκτάσεις.

Εφαρμογή και Αξιολόγηση ακουστικού υλικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση ΑΜΕΑ

Μινώτου Χαρίκλεια, Παντής Ιωάννης, Μνιέστρης Ανδρέας, Παρασκευόπουλος Στέφανος

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για ΑΜΕΑ προϋποθέτει τη δημιουργία υλικού προσαρμοσμένου στις ειδικές ανάγκες της ομάδας στην οποία απευθύνεται.

Η ακουστική οικολογία αποτελεί το διεπιστημονικό πεδίο, στο οποίο μπορεί να στηριχθεί η δημιουργία του υλικού περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για άτομα με προβλήματα όρασης και για άτομα με προβλήματα κίνησης. Ο συνδυασμός ακουστικής και απτικής πληροφορίας ισχυροποιεί τη μεταφορά γνώσης και τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής στάσης.

Στην παρούσα μελέτη εφαρμόστηκε και αξιολογήθηκε υλικό περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με ακουστικές και απτικές δραστηριότητες σε τάξεις γυμνασίου, λυκείου και μετασχολικές ηλικίες σε παιδιά με προβλήματα όρασης. Το υλικό εφαρμόστηκε και σε μουσικό σχολείο με τμήματα ένταξης, όπου συμπληρωματικά παρουσιάστηκαν μουσικά αρχεία εμπνευσμένα από τους ήχους της φύσης. Οι εκπαιδευόμενοι διεύρυναν το γνωστικό τους αντικείμενο, συμμετείχαν ενεργά στις δραστηριότητες και εκδήλωσαν διάθεση συμμετοχής σε διαχειριστικές δράσεις στο πεδίο. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων τόσο στους εκπαιδευόμενους όσο και στους εκπαιδευτικούς.

Βιωματικές εμπειρίες στο ηχοποιό - ηθοποιό περιβάλλον

Πρόταση πλαισίου συνεργασίας για την ανάπτυξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων υπο το πρίσμα της ακουστικής οικολογίας

Παπαδημητρίου Κίμων

Η διατήρηση και η ανάδειξη χαρακτηριστικών ακουστικών συνθηκών σε περιοχές με ιδιαίτερα περιβαλλοντικά, πολιτισμικά ή γενικότερα αισθητικά γνωρίσματα βοηθάει στο να αποκτήσουμε μια βαθύτερη αίσθηση του “Πού” και του “Είμαι”, μετατρέποντας τη κάθε ψυχαγωγική ή τουριστική δραστηριότητα σε παιδαγωγική διαδικασία που διαμορφώνει μια σχέση σεβασμού και αρμονίας με το περιβάλλον και τα πολιτιστικά γνωρίσματα μιας περιοχής.

Για την ανάπτυξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, υπό το πρίσμα της Ακουστικής Οικολογίας, που θα στοχεύουν στην διαμόρφωση σχετικής παιδείας, προτείνεται ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη παροχή σχετικών υπηρεσιών (ψυχαγωγίας - τουρισμού) και φορέων, συλλόγων ή ομάδων που ασχολούνται με το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Έτσι, στην τοπική κλίμακα, αναμένεται να διαμορφωθούν πυρήνες ατόμων που θα εντοπίζουν και θα αναδεικνύουν ακουστικές ιδιαιτερότητες της περιοχής τους, σε επίπεδο ΟΤΑ - Περιφέρειας προσδοκάται να υιοθετηθούν πρακτικές και να εφαρμοστούν μέτρα για την προστασία και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού ή πολιτισμικού αποθέματος και τέλος σε Εθνική κλίμακα, δίνεται η δυνατότητα για συλλογική ανάπτυξη (με μια ευρύτερη έννοια) που συμπεριλαμβάνει την κοινωνική, οικονομική και προσωπική διάσταση του όρου. Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο αναμένεται να αναδειχθεί ο ρόλος φορέων ή συλλόγων που ασχολούνται με το περιβάλλον και τον πολιτισμό και να διαμορφώσει ένα ιδιαίτερο σκηνικό παροχής υπηρεσιών και προϊόντων από τις εμπλεκόμενες

επιχειρήσεις, το οποίο θα εμπλουτίζει το φάσμα των εμπειριών σε κάθε ψυχαγωγική - τουριστική δραστηριότητα. Τέλος, με αυτόν τον τρόπο, προσφέρεται μια εναλλακτική προοπτική για την εκπαίδευση σε επιμέρους θεματικές και διαδικασίες κατάρτισης.

Συνδυάζοντας τα επτά κριτήρια του Pierre Schaeffer με ηχοτοπία στη μουσική εκπαίδευση

Λώτης Θεόδωρος

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει μια μέθοδο μουσικής εκπαίδευσης που συνδυάζει τα επτά κριτήρια του Pierre Schaeffer με παραδείγματα ηχοτοπιών για τη διδασκαλία των βασικών εννοιών της ηλεκτροακουστικής μουσικής σε παιδιά. Τα επτά κριτήρια, βασισμένα σε παραδείγματα ηχοτοπιών, μπορούν να αποτελέσουν ένα ωφέλιμο εργαλείο για την ανάπτυξη της παρατηρητικότητας των παιδιών μέσω του εμπειρισμού.

Η προτεινόμενη μεθοδολογία, βασισμένη σε συλλογή ηχοτοπιών, προήλθε αρχικά από το ερευνητικό πρόγραμμα «Έρευνα και Ανάλυση Ελληνικών Ηχοτοπιών», που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2004-2006. Περιέχει ηχητικά παραδείγματα, τα οποία μπορούν να περιγραφούν από τα επτά κριτήρια και να συσχετιστούν με έννοιες της ηλεκτροακουστικής μουσικής, όπως ο *ορισμός της ηχητικής πηγής* και η *χωρική της θέση*, η σημασία της *αττάκας* ενός ήχου, η *περιοδικότητα* και ο *ρυθμός*, η αντίληψη των *δυναμικών*, η σχέση μεταξύ *χώρου*, *απόστασης* και *ηχητικής μάζας* και η *πρόσληψη του χρόνου* και της *διάρκειας*. Οι πληροφορίες που εξάγονται από τα παραδείγματα, έχουν εφαρμογή τόσο στην πρόσληψη του ηχητικού περιβάλλοντος όσο και στις πρακτικές της ηλεκτροακουστικής μουσικής.

Soundscapes, χώρος διαδραστικής αναπαράστασης και σύνθεσης ηχοτοπιών

Πουλιάσης Θώμας

Αντικείμενο της εργασίας είναι η δημιουργία ενός χώρου αναπαράστασης και σύνθεσης ηχοτοπιών για ερευνητικούς, εκπαιδευτικούς αλλά και καλλιτεχνικούς σκοπούς, δημιουργώντας μια διαδραστική - ανταποκριτική σχέση μεταξύ αρχιτεκτονικού χώρου και ατόμων. Οι χρήστες του χώρου μπορούν να αποτελούνται είτε από ερευνητές που επιθυμούν να παρουσιάσουν προσωπικές τους διατριβές αλλά και να πειραματιστούν με ποικίλα ηχητικά περιβάλλοντα, είτε από ένα ευρύτερο κοινό όλων των ηλικιών που ενδιαφέρεται να εξερευνήσει τον ηχητικό κόσμο που διέπει το αστικό ή φυσικό περιβάλλον. Παράλληλα διάφορες καλλιτεχνικές ομάδες μπορούν να παρουσιάσουν έργα που σχετίζονται με τη σύνθεση ηχοτοπιών.

Ο σχεδιασμός ενός τέτοιου χώρου απαιτεί μια πολύπλοκη διεπιστημονική προσπάθεια με διαδραστικές και πολυμεσικές εφαρμογές. Χάρτες καταγεγραμμένων ηχοτοπιών προσαρμόζονται στα όρια του χώρου με τη χρήση ενός δικτύου αισθητήρων, δημιουργώντας ένα πλαίσιο στο οποίο μπορούν να πραγματοποιηθούν ηχοπερίπατοι με παράλληλη αντιστοίχιση οπτικών και ηχητικών στοιχείων, που βοηθά την ανάδειξη των χαρακτηριστικών ενός ηχοτοπίου (π.χ. ήχοι επιφάνειας, υποβάθρου ή κίνηση ήχου). Το “κέλυφος” που δημιουργήθηκε περιβάλλεται από σειρές ηχείων και παράγει ένα εικονικό ηχητικό περιβάλλον, που οι χρήστες του χώρου ενεργοποιούν μέσω των αισθητήρων. Οι χωροχρονικές διακυμάνσεις του ηχοτοπίου απαιτούν μια διαφορετική αντιμετώπιση του αρχιτεκτονικού χώρου, με αποτέλεσμα να πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τον χρόνο ως επιπλέον βασικό δομικό συστατικό. Ο αρχιτεκτονικός χώρος μεταμορφώνεται σε ένα δυναμικό περιβάλλον και ένα δίκτυο συνδιαλλαγής οπτικοακουστικής πληροφορίας που μπορεί να προγραμματιστεί σε όλο του το εύρος.

Ακουστική οικολογία και μουσική εκπαίδευση με την χρήση του μοντέλου Τετρακτύς σε περιβάλλον Max/Msp

Γεωργάκη Αναστασία, Βελιανίτης Παναγιώτης

Στο πλαίσιο αυτής της ανακοίνωσης θα παρουσιάσουμε ένα πρωτότυπο εργαλείο που στηρίζεται στις βασικές αρχές της Πυθαγόρειας Τετρακτύος και στην σχέση των αναλογιών δόμησης του ήχου για τη δημιουργία μιας διαδραστικής εφαρμογής που παρουσιάζει τα τέσσερα στοιχεία της φύσης (νερό, αέρας, γη και φωτιά) με ηχητικά δείγματα από διαφορετικά περιβάλλοντα. Η εφαρμογή αυτή:

Α) δίνει στη διάθεση του δασκάλου (εξοικειωμένου με την τεχνολογία) ένα ανοικτό περιβάλλον για την διδασκαλία θεμάτων μουσικής ακουστικής, ακουστικής οικολογίας, περιβάλλοντος και βιομουσικολογίας παρουσιάζοντας συγχρόνως τις αρχές της φιλοσοφίας του Πυθαγόρα για την εναρμόνιση φύσης και ανθρώπου.

Β) δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να εξερευνήσουν μέσα από το παιχνίδι διαφορετικές απόψεις των ήχων της φύσης και να αποκτήσουν, μέσα από την κατάλληλη διδασκαλία, ενσυναίσθηση του ηχητικού τους περιβάλλοντος.

Γ) δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να πειραματιστούν με τη σύνθεση πρωτότυπων ηχοτοπίων χρησιμοποιώντας δείγματα του οικείου ηχοτοπίου τους.

Ποιητική του Ηχοτοπίου

Ηχογράφηση και ποιητική του ηχοτοπίου

Βαλαμάκης Νικόλας

Η ηχογράφηση τοπίων αποτελεί μια σύνθετη δυναμική διαδικασία η οποία εμπερικλείει την διαδραστική σχέση του υποκειμένου που την ασκεί τόσο με το περιβάλλον όσο και με τις τεχνολογίες που ενσωματώνει στη δράση του. Κατά τη διάρκεια της ηχογράφησης, ο μουσικός-ηχολήπτης εμπλέκεται σε μια στενή βιωματική σχέση με το περιβάλλον καθώς το διερευνά κινούμενος και διαδρώντας με αυτό. Επιπρόσθετα, η σχέση του μουσικού-ηχολήπτη με τον ήχο και το περιβάλλον διαμεσολαβείται τόσο από τις τεχνολογίες και τεχνικές του μικροφώνου όσο και από την ειδικού τύπου ακρόαση μέσω ακουστικών. Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζεται η σχέση του ηχολήπτη-μουσικού και των τεχνολογιών ηχογράφησης ως ενιαίου συστήματος δράσης και η διαδικασία της ηχογράφησης ως δυναμικής σχέσης διερεύνησης του περιβάλλοντος και των ηχητικών φαινομένων. Επιπλέον, εξετάζεται η ιδέα της ηχογράφησης ως πρωτογενής μορφή σύνθεσης ηχοτοπίου και ως παράγοντας της ποιητικής του.

Οι διαδρομές στο ηχοτοπίο σαν αναπόσπαστο μέρος της ποιητικής του

Τζεδάκη Κατερίνα

Ένα ηχοτοπίο είναι συνδεδεμένο με κάποιο χώρο πραγματικό ή φανταστικό. Το ηχοτοπίο μπορεί να κατανοηθεί και σαν τη σύμπτυξη - συνήχηση των ηχητικών πηγών σε κάποιο συγκεκριμένο χωροχρόνο αλλά και σαν μια υποκειμενική νοητική οριοθέτηση, που προκύπτει από τη συνολική εμπειρία μας ακούγοντας σε αυτόν το χώρο. Τα όριά του εξαρτώνται τόσο από την συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των ηχητικών πηγών όσο και από αυτόν που ακούει. Μια υποκειμενική ερμηνεία της δομής, του περιεχομένου και των σχέσεων που ορίζουν το συγκεκριμένο ηχοτοπίο μπορεί να προκύψει από την συνολική εμπειρία των διαδρομών μας σε αυτό. Η *διαδρομή* είναι το αποτέλεσμα της σύνθετης πράξης της μετακίνησης κάποιου στον χώρο και πραγματοποιείται στην διάρκεια κάποιου χρόνου υπό μεταβαλλόμενες (ελεγχόμενες και μη) συνθήκες. Η αντίληψή μας για το ηχοτοπίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σύνολο των διαδρομών μας σε αυτό και διαμορφώνεται δυναμικά μέσα από τις πράξεις της μετακίνησης και της στάσης.

Οι πραγματικές και οι φανταστικές διαδρομές σε ένα ηχοτοπίο καθορίζουν το περιεχόμενο και τις μεταμορφώσεις του. Η δημιουργία *πραγματικών ή φανταστικών ηχητικών διαδρομών* σαν δυναμικός μηχανισμός *ποιήσεως* έχει χρησιμοποιηθεί στη σύνθεση *μουσικής ηχοτοπίων*. Σε αυτή την παρουσίαση αναλύονται κάποια από τα συστατικά στοιχεία αυτής της μορφο-ποιητικής ερμηνείας της διαδρομής.

Εκ-στατικός χώρος

Κουτσομιχάλης Μαρίνος

Ο ήχος νοείται πρωτίτως ως αυθύπαρκτη, αφηρημένη και μη παραστατική οντότητα, όλο το συμβολικό και σημασιολογικό περιεχόμενο της οποίας εναπόκειται στις 'προκαταλήψεις' του υποκειμένου. Η ακουστική πρόσληψη ως αντιληπτική διαδικασία σαφώς και επιβάλλει 'σημασίες' στις εκάστοτε ηχητικές οντότητες, προσδιορίζοντας και ερμηνεύοντάς τις αναλόγως. Το μη εγγενές σημασιολογικό βάρος που φέρει ένα κάποιο ηχητικό συμβάν δύναται μεν να προσδώσει κάποιον ιδιαίτερο (αφηγηματικό ή μη) χαρακτήρα σε μια ηχητική εμπειρία, αλλά κατά κανόνα εμποδίζει μια ουσιαστική συνδιαλλαγή με τον ήχο καθ' εαυτό.

Ο μετα-μεταμοντέρνος ερευνητής οφείλει να αποφύγει αυτό το αδιέξοδο, να απαλλάξει τα εκάστοτε ηχητικά συμβάντα από κάθε 'νόημα' και να τα αντιπαράθεσει εκ νέου έναντι της συνειδήσεως ως ασαφείς και ελεύθερες προσδιορισμού υπάρξεις. Έτσι έρχονται σε έκ-σταση - δηλαδή τίθενται έξω από τον συνήθη τρόπο αντίληψης - και αποκαλύπτονται σε όλο τους το μεγαλείο καθ' εαυτά μέσω μιας ριζοσπαστικής φαινομενολογικής 'εποχής' (στην φιλοσοφία, η αδυναμία απόφρασης).

Ο μετα-μεταμοντέρνος καλλιτέχνης, με την σειρά του, οφείλει να προσεγγίσει τον ήχο αρχιτεκτονικά, ως στοιχείο που ανταγωνίζεται και αλληλεπιδρά τόσο με τον χώρο και τον χρόνο όσο και με τον άνθρωπο. Η αλληλεπίδραση των τελευταίων με τον ήχο δύναται να τους φέρει σε έκ-σταση (εκτός δηλαδή του συνήθη τρόπου να ίστανται) σηματοδοτώντας, έτσι, μια επιστροφή στο εκστατικό βίωμα καθ' εαυτό ως ύστατο σκοπό της τέχνης. Ένα τέτοιο έργο καλεί τόσο τον ακροατή όσο και τον ίδιο τον δημιουργό να εμβυθιστούν σε μια συγκλονιστική εσωτερική εμπειρία, ο εκάστοτε χαρακτήρας της οποίας αποτελεί και την προσωπική σφραγίδα του καλλιτέχνη.

Το πυκνό και το αχανές: ποιητική του ηχοτοπίου και ηχητική ποιητική του τοπίου

Πανόπουλος Παναγιώτης

Μιλώντας για ποιητική του ηχοτοπίου, αναφερόμαστε στην ποιητική των ήχων κατά κυριολεξία ή αποδίδουμε στην έννοια της ποιητικής μια περισσότερο μεταφορική διάσταση; Μέσα από μια συνοπτική αναφορά σε παραδείγματα ηχοτοπίων από κοινωνίες του πυκνού τροπικού δάσους και της αχανούς στέπας, θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τις ιδιαίτερες διαστάσεις της ποιητικής αυτών των ηχοτοπίων (ή μήπως θα ήταν καλύτερα να πούμε της ηχητικής ποιητικής αυτών των τοπίων;), με απώτερο στόχο την κριτική επανεξέταση των ορίων μεταξύ των κυριολεκτικών και των μεταφορικών διαστάσεων της ηχοποιητικής του τοπίου.

Sonic Island, Νίκος Μπουμπάρης

Στην ψηφιακή εφαρμογή *Sonic Island*, ο ακροατής διαδρά με ηχητικά συμβάντα που ορίζουν γεωπολιτικά σύνορα και μνημονικές διαδρομές. Η εφαρμογή αυτή είναι μια μορφή ακουσματικής παρουσίας των συνθέσεων ηχοτοπίου της πολυμεσικής έκθεσης *Terra 4* (Αθήνα, 2008), η οποία είχε ως θέμα την αστική κουλτούρα στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου.

Ηχογραφήσεις: Νίκος Διονυσόπουλος, Νίκος Μπουμπάρης

Συνθέσεις Ηχοτοπίου: Νίκος Μπουμπάρης

Σύμβουλος μηχανικής ήχου: Αλέξανδρος Σπάθης

Προγραμματισμός: Θωμάς Μαυροφίδης

Busking Sounds, Χρηστίδης Γιάννης

Η μουσική είναι από την κοινωνία μας συμβατικά δεδομένο ότι ηχογραφείται σε ένα 'στεγνό περιβάλλον' studio και συνήθως αποσκοπεί σε 'στεγνές' συνθήκες ακρόασης (κατοικία, αυτοκίνητο). Πώς όμως αυτή η σύμβαση μεταλλάσσεται, όταν πρόκειται για μουσική που παίζεται στο δρόμο; Η επαφή των ανθρώπων με τη μουσική στο χώρο ζωής τους μπορεί να συμβαίνει είτε σε ένα περιβάλλον με 'στεγνές' συνθήκες ακρόασης (π.χ. κατοικία, αυτοκίνητο) είτε στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου (context) που περιλαμβάνει ταυτόχρονα ηχητικά ερεθίσματα από ποικίλες πηγές του ευρύτερου καθημερινού ακουστικού περιβάλλοντος. Στην περίπτωση αυτή, οι ήχοι της μουσικής συμπλέκονται με τους ήχους του περιβάλλοντος για να αποτελέσουν ηχοτοπία πρωτόγνωρα, μοναδικά και αχώριστα από τα επιμέρους στοιχεία της βιωμένης ακουστικής εμπειρίας του ακροατή τη δεδομένη στιγμή. Παράδειγμα μιας τέτοιας δυναμικής κατάστασης αποτελούν οι ακρόασεις μουσικών κομματιών από μουσικούς του δρόμου (buskers), όπου τα ηχητικά χαρακτηριστικά (ένταση, ρυθμός ή ηχόχρωμα) του συνόλου των ήχων σε συνδυασμό με προσωπικούς παράγοντες (χαρακτηριστικά κοινωνικής/πολιτισμικής ταυτότητας, στάσεις, αξίες κ.λπ.) του ακροατή καθορίζουν τη μορφή της τελικής πρόσληψης ενός ηχοτοπίου, που όχι μόνο ψυχαγωγεί αλλά και παραπέμπει σε νοήματα τα οποία συνδέονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δεδομένου χώρου. Στοχεύοντας σε μια περιδιάβαση σε ζωντανή μουσική από τους δρόμους των πόλεων, καθώς και στην παράλληλη αναφορά σε χαρακτηριστικά του ηχοτοπίου που δημιουργείται από το συνδυασμό ήχων περιβάλλοντος με τη αντίστοιχη μουσική, κατασκευάσαμε ένα διαδραστικό χάρτη, ο οποίος λειτουργεί σε δύο επίπεδα: αφενός δημιουργεί πολιτισμικές αναπαραστάσεις για ζωντανές σκηνές από κοινωνίες ανθρώπων του παρόντος χρόνου και αφετέρου γεννά σημασιοδοτήσεις για το χώρο, τους ανθρώπους και τις κοινωνικο-πολιτισμικές συμβάσεις τους στη ρέουσα πραγματικότητα. Το νόημα που προκύπτει αναδεικνύει τη δυνατότητα του ηχοτοπίου να αντανακλά όψεις του μουσικού και ηχητικού πολιτισμού από τα αντίστοιχα γεωγραφικά μέρη κατά τη διάρκεια ακρόασης των buskers.

Cavevent, Χατζηπαναγιώτη Έλενα, Τερζοπούλου Μαρία, Μπουζιώτης Στέλιος

Για την οπτικο-ηχητική σύνθεση *Cavevent* χρησιμοποιήθηκαν ηχογραφήσεις και λήψεις βίντεο που έγιναν στο σπήλαιο του Μελιδονίου, στα πλαίσια της υπό εξέλιξη πτυχιακής εργασίας μας, με αντικείμενο το φυσικό και το ιστορικό ηχοτοπίο του σπηλαίου. Από τα κύρια, μεταβλητά στο χρόνο στοιχεία αυτού του φυσικού κλειστού χώρου επικεντρωθήκαμε στις σταγόνες του νερού, που αυτή την εποχή (χειμώνας) κυριαρχούν. Ο επιβλητικός χώρος του σπηλαίου κρύβει μια πολύχρονη (από την νεολιθική μέχρι και την σημερινή εποχή) ιστορία χρήσης του. Στο *cavevent* γίνεται μια προσπάθεια ελεύθερης απόδοσης των εντυπώσεων και των συναισθημάτων από τις μέχρι τώρα επισκέψεις μας σε αυτό. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κυρία Ειρήνη Γαβριλάκη, υπεύθυνη αρχαιολόγο των πολυετών ανασκαφών στο σπήλαιο, που ήταν οδηγός μας σε όλες τις ηχογραφήσεις και βιντεοσκοπήσεις στον χώρο και που μας εισήγαγε στην ιστορία και στην προϊστορία του.

Παιχνίδια Σιωπής, Ετμεκτσόγλου Ιωάννα

Ο R. Murray Schafer, συνθέτης, μουσικοπαιδαγωγός και εμπνευστής της Ακουστικής Οικολογίας, πρότεινε μια μουσική προσέγγιση των ήχων του περιβάλλοντος (φύσης και πολιτισμού). Αυτή η προσέγγιση προϋποθέτει μια ιδιαίτερη ακουστική αγωγή των παιδιών και νέων, η οποία δεν περιορίζεται στις νότες της μουσικής αλλά και δεν απευθύνεται αποκλειστικά σε εκκολαπτόμενους σολίστες μουσικούς. Αντίθετα, συμπεριλαμβάνει όλους τους ήχους που εμπíπτουν στα όρια ευαισθησίας του ακουστικού οργάνου του ανθρώπου και απευθύνεται σε όλα τα παιδιά ή τους ενήλικες που ενδιαφέρονται να διευρύνουν τους ακουστικούς τους ορίζοντες, εισάγοντας μια αισθητική προοπτική στα ηχητικά ερεθίσματα της καθημερινής τους ζωής.

Σε έναν σύγχρονο κόσμο, ηχητικά υπερκορεσμένο, ο άνθρωπος αλλά και άλλα έμβια όντα δυσκολεύονται να αντιληφθούν τους ήχους του περιβάλλοντός τους τόσο ως επικοινωνιακά μηνύματα όσο και ως μουσική. Η επαναφορά της σιωπής σαν υπόβαθρο και δημιουργικό εργαλείο του ηχητικού ορίζοντα, στις μέρες μας θεωρείται απαραίτητο να ενταχθεί στο έργο των μουσικών και των μουσικοπαιδαγωγών.

Το σεμινάριο *“Παιχνίδια Σιωπής”* στοχεύει στην εμπειρική γνώση και χρήση διδακτικού υλικού για την προτεινόμενη από την Ακουστική Οικολογία εμπλουτισμένη ακουστική αγωγή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εξάσκηση της ικανότητας των παιδιών να αντιλαμβάνονται τη σιωπή και την απουσία της, να ‘δημιουργούν’ σιωπή και να δημιουργούν με τη σιωπή. Ως μέσον για αυτό το δύσκολο για τα παιδιά έργο, θα χρησιμοποιηθεί το παιχνίδι. Τα παιχνίδια της σιωπής που θα παρουσιαστούν και θα ‘παιχτούν’ από τους συμμετέχοντες περιλαμβάνουν σχετικά παιχνίδια του Schafer, της Montessori, του Paynter, αλλά και παιχνίδια της παρουσιάστριας είτε πρωτότυπα είτε εμπνευσμένα από ελληνικά παραδοσιακά παιχνίδια της αυλής. Στα παιχνίδια συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά τα παρακάτω:

Το «Γιάντες» της σιωπής

Διαγωνισμός θορύβου - σιωπής

Μαραθώνιος σιωπής του σχολείου μου

Ο κόκορας στο δικαστήριο (δραματοποίηση)

Η αθόρυβη καρτέκλα (παραλλαγή της άσκησης “Καρτέκλες” του Schafer)

Το παιχνίδι της σιωπής της Montessori

Εσωτερική ηχώ

Το σεμινάριο απευθύνεται σε μουσικοπαιδαγωγούς, εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης αλλά και σε ενδιαφερόμενους γονείς ή λάτρεις των ήχων.

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Instant of a crystal glass, Λώτης Θεόδωρος

Το έργο είναι ένα φανταστικό ηχοτοπίο που προέρχεται από χτυπήματα δακτύλων σε ένα κρυστάλλινο ποτήρι. Οι ήχοι που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από ηχογραφήσεις του ποτηριού και συνυπάρχουν με ένα σαξόφωνο, ένα πιάνο και μία ανάσα. Ευχαριστώ τους Διονύση Μπατζάκη για τη βοήθεια στην ηχογράφηση του ποτηριού, την Βικτωρία για το ποτήρι, τον Ανδρέα Μνιέστρη για το σαξόφωνο και τη Μαρία Μεταξάκη για το πιάνο. Το έργο είναι ανάθεση του φεστιβάλ Visiones Sonoras 2007 που πραγματοποιήθηκε στο Μεξικό μεταξύ 21-26 Νοεμβρίου 2007.

Music by numbers, Ντεληθέος Άρης - Κίμων

Ήχοι, χωρίς κάποιο συγκεκριμένο νόημα, βαλμένοι τυχαία. Όπως σε ένα ηχοτοπίο. Χωρισμένοι όμως σε μέρη. Βαλμένοι σε σειρά και αριθμημένοι. Η παρουσία αριθμών κάνει το σύνολο των ήχων πιο δομημένο? Οι τυχαίες εναλλαγές γίνονται περισσότερο ένα έργο με μέρη? Μια δομή δημιουργείται από το τυχαίο.

Στέφος, Καραμανλής Ορέστης

Συνήθως δεν γράφω επεξηγηματικά σημειώματα, αλλά εδώ αισθάνομαι λίγο διαφορετικά. Το κομμάτι απηχεί συναισθήματα για ένα παραθαλάσσιο μικρό χωριό του Αιγαίου. Κλείνει τις μνήμες μου για το μέρος και τους ανθρώπους του, ενώ αναπτύσσεται κατά κάποιο τρόπο γραμμικά, συνδυάζοντας φυσικές ηχογραφήσεις και προφορικές ιστορίες από το χωριό με παραδοσιακή μουσική και περισσότερο αφηρημένα στοιχεία. Με ενδιαφέρει κυρίως η δραματουργική εξέλιξη στη μεγάλη κλίμακα. Βασικό μέλημα είναι η αποστασιοποίηση από το αφηρημένο ηχοτοπίο και η διατήρηση μιας πολιτισμικής ταυτότητας, οδηγώντας τον ακροατή μέσα από ένα ταξίδι εμπειριών στην κάθαρση, χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε εξωκοσμική αναφορά. Καθίστε αναπαυτικά γιατί είναι μακρύ σε διάρκεια.

Im zug (στο τραίνο), Ζάχος Χρήστος

Ηχογραφήσεις τραίνων, ήχων γύρω από σταθμό τρένου, όπως και από εσωτερικό τρένου χρησιμοποιούνται για να δημιουργήσουν μian αίσθηση κίνησης, μοναξιάς και ενδοσκόπησης κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού. Ο ταξιδιώτης συμβολίζεται κατά κάποιον τρόπο με τον ήχο ενός αντικειμένου που αναπηδά, σαν ζάρι. Οι φυσικοί ήχοι στο κομμάτι αντιμετωπίζονται τόσο σαν ήχοι που βοηθούν την ηχητική αναπαράσταση ενός περιβάλλοντος, όσο και σαν οποιοδήποτε ηχητικό υλικό που μπορεί ελεύθερα να παραλλαχθεί και να μεταμορφωθεί σε έναν άλλο ήχο με διαφορετικές σημασίες. Οι ηχογραφήσεις έγιναν τον Απρίλη του 2009 στο Γκρατς της Αυστρίας.

ΙΧΝΟΣ Α, Γρηγορόπουλος Γρηγόρης

Η αναπόφευκτη επιρροή της καταγωγής. Το κομμάτι βασίζεται σε μια οικοσυστημική προσέγγιση της ηλεκτρονικής μουσικής, η οποία ενσαρκώνεται ως σύνθεση υφής, μέσω ηχητικών αλληλεπιδράσεων. Concrete υλικά αλληλοεπιδρούν μέσω dsp επεξεργασιών, η δράση των οποίων καθορίζεται από χαστικούς αλγόριθμους. Ήχνη από το αρχικό υλικό ενίοτε διαφεύγουν της διαδικασίας.

Site Specific Impro, Κουτσομιχάλης Μαρίνος

Μια χωρο-συγκεκριμένη αυτοσχεδιαστική παράσταση, με στόχο να εκκαλύψει κρυμμένες πτυχές του χώρου. Ο Μαρίνος Κουτσομιχάλης θα χρησιμοποιήσει περιβαλλοντικές ηχογραφήσεις και προχωρημένες τεχνικές διάχυσης ήχου, με σκοπό να οικοδομήσει ένα συναρπαστικό ηχοτοπίο - μια ηχητική εμπειρία μέσα στον χώρο, την οποία το κοινό καλείται να βιώσει.

Ένα Μεγάλο Χωριό- Ηχητικοί Περίπατοι στην Αθήνα, Γιαννουλάκης Στέλιος

Ηχογράφησα μια σειρά από διαδρομές στο κέντρο της Αθήνας, τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2009. Ξεκινώντας από το σπίτι μου περπατώ στους δρόμους, μπαίνω στο μετρό και καταλήγω να περιφέρομαι στους πεζόδρομους Θησείο και Μοναστηράκι, ανάμεσα σε ανθρώπους που έχουν βγει για βόλτα και καφέ, οχλαγωγία και σουρεαλιστικές μουσικές μίξεις από φιλόδοξα μαγαζιά με πυκνά τραπέζια. Ένα περίεργο νευρωτικό μωσαϊκό από μικρούς προσωπικούς κόσμους, στενά μπλεγμένους μέσα στη δίνη της μεγαλούπολης, που κατορθώνει να συμπυκνώσει ένα μεγάλο μέρος της ταυτότητάς της σε ένα πολύβουο κέντρο. Με τεχνικές μοντάζ και χωρίς άλλη επεξεργασία συμπίεσα πολλές ώρες ηχητικής καταγραφής σε αυτό το κομμάτι, σε μια προσπάθεια να αναδείξω το ηχητικό και μουσικό ενδιαφέρον του πολύμορφου και τόσο φορτισμένου ενεργειακά υλικού, που αποτυπώνει ένα σημαντικό για μένα μέρος της κοινωνικής ζωής της πόλης σαν ένα μεγάλο χωριό.

Microscapes, Κόκορας Παναγιώτης

Το έργο *Microscapes* ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2010 και είναι παραγγελία του *Ινστιτούτου Ηλεκτροακουστικής Μουσικής* (IMEB) στη Μπουρζ, Γαλλία. Το έργο πραγματοποιήθηκε στο στούντιο *Circe* στο IMEB και στο προσωπικό μου στούντιο.

Ο τίτλος αναφέρεται σε μουσικές δομές οι οποίες είτε προέρχονται από ήχους στη φύση είτε από ήχους στο στούντιο. Η επεξεργασία και η μίξη του υλικού δημιουργούν μια συνθετική ατμόσφαιρα που παρόλο που ποτέ δεν την βιώσαμε και ενδεχομένως ποτέ δεν θα τη συναντήσουμε στην πραγματικότητα μας δημιουργεί εικόνες, μνήμες, συνειρμούς και αλληγορίες μέσα από φευγαλέες χειρονομίες και παραθέσεις.

Το έργο, μέσα από την επιλογή του ηχητικού υλικού και τον τρόπο επεξεργασίας, διερευνά διάφορες παραλλαγές της ιδέας της τριβής και της αίσθησης του δισταγμού και της απελευθέρωσης που αυτή μπορεί να δημιουργήσει, όπως κορμούς δέντρων που σπάνε, πόρτες που τρίζουν στο άνοιγμα τους ακόμα και γρύλους ή μηχανικούς ήχους.

Αντηχήσεις, Τζεδάκη Κατερίνα

Η *αντήχηση* χρησιμοποιείται εδώ και με την έννοια της *ανάμνησης* - σαν την αίσθηση που μένει μέσα μας από αυτά που έχουν γίνει. Τα ηχητικά υλικά προέρχονται από ηχοτοπία που σχεδιάστηκαν για την μεταμόρφωση μιας έκθεσης ζωγραφικής τον Ιούλιο του 2007 και από αλλαγμένες σε διάφορους βαθμούς ηχογραφήσεις που έκανα κατά την διάρκεια διαδρομών και στάσεων τα τελευταία 7 χρόνια.

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

misc_270210, Βαλσαμάκης Νικόλας

Το πρωτογενές ηχητικό υλικό αποτελείται από ένα σύνολο ήχων οι οποίοι συντέθηκαν στο studio με χρήση διάφορων μικροδομικών τεχνικών. Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης και με τον αυτοσχεδιαστικό έλεγχο μη-γραμμικών δυναμικών αλγορίθμων, οι ήχοι αυτοί επιλέγονται, διαμορφώνονται και διαχέονται στον χώρο, σχηματίζοντας σύνθετες οργανικές δομές ενός φανταστικού ηχοτοπίου.

blind study, Πηγούνης Λάμπρος

Η ανθρώπινη δραστηριότητα, το σώμα, το περιβάλλον και η τεχνολογική παρέμβαση είναι τα στοιχεία με τα οποία το έργο αυτό προσπαθεί συνομιλήσει και να δημιουργήσει σχέσεις μεταξύ του ηχητικού και κοινωνικού χώρου δράσης. Είναι ένας ποιητικός διάλογος μέσα σε ένα συνεχές μεταβαλλόμενο ηχοτοπίο, που προσφέρεται απλόχερα από την ίδια τη φύση. Ένα ηχοτοπίο γεννιέται, εξελίσσεται, μεταμορφώνεται και συνεπώς αποκτά συμβολικές εικόνες και ηχητικές “χειρονομίες” που αναδύουν την ποιητικότητα του ηχητικού μας περιβάλλοντος. Τέλος, ο τίτλος “blind study” αναφέρεται σε μία σπουδή του συνθέτη πάνω στα εν μέρει κρυμμένα συμβολικά και αφηγηματικά στοιχεία που υπάρχουν ή που φαίνεται πως υπάρχουν, σε ένα περιβάλλον όπου άνθρωπος και φύση δημιουργούν σχέσεις αλληλοεξάρτησης.

Η Νύχτα των Λωτοφάγων, Αρβανίτης Σοφοκλής

Είναι ένα μουσικό έργο για σταθερό μέσο, το οποίο δημιούργησα το 2009. Η δομή της σύνθεσης συνδυάζει διαδικασίες παραγωγής, επεξεργασίας και μετατροπής του ηχητικού υλικού σε άλλο, και τη χρήση ηχητικού υλικού κατευθείαν από το περιβάλλον. Το έργο αυτό παρουσιάστηκε για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 2009 στα πλαίσια συναυλιών του Institute of Sonology.

Sound Jockey Set: Organotopia, Σαρρής Δημήτρης

Συναυλία με αυτοσχέδια όργανα και ηχητικά αντικείμενα, με κατάλληλη ηλεκτρονική υποστήριξη. Παράγονται και αναμειγνύονται ήχοι από ένα άτομο που έχει τον ρόλο ενός «Jockey» ήχων. Έτσι δημιουργείται ένα set από έναν Sj (Sound Jockey) Η θεματική είναι εμπνευσμένη από το υλικό της αρθρογραφίας στη στήλη «Οργανοτοπία», που έχει εκδοθεί στον εγχώριο περιοδικό τύπο.

Οργανωτική Ομάδα Συνεδρίου:

Νικόλας Βαλασμάκης
Κατερίνα Τζεδάκη
Χρυσούλα Αλεξανδράκη
Νίκος Κεφαλογιάννης
Στέλλα Πασχαλίδου
Παναγιώτης Ζέρβας

Επιστημονική Επιτροπή:

Γιάννης Παντής, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μάριος Πουρκός, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιωάννα Ετμεκτσόγλου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ανδρέας Μνιέστης, Επίκουρος Καθηγητής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, συνθέτης
Πάνος Πανόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σπύρος Κουζούπης, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Νίκος Μπουμπάρης, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Νικόλας Βαλασμάκης, Καθηγητής Εφαρμογών, Τ.Ε.Ι. Κρήτης, συνθέτης
Κίμων Παπαδημητρίου, Διδάσκων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Καλλιτεχνική Επιτροπή:

Θόδωρος Λώτης, Λέκτορας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, συνθέτης
Παναγιώτης Κόκορας, Διδάσκων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, συνθέτης
Κατερίνα Τζεδάκη, Διδάσκουσα, Τ.Ε.Ι. Κρήτης, συνθέτης
Απόστολος Λουφόπουλος, Διδάσκων, Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, συνθέτης
Βασίλης Ρούπας, συνθέτης

Ομάδα Γραμματείας και Τεχνικής Υποστήριξης:

Κωνσταντάκοπουλος Νικόλας, Κωστόπουλος Άκης, Αλμπαντάκη Ελένη, Βελοπούλου Βένια, Βλαχόπουλος Δημήτρης, Γκαμπριέλ Νεγρίν, Γκουντάνος Γιάννης, Δασκαλάκη Νίκη, Δευτεραίου Άννα, Ζαρδαβάς Γιάννης, Κίτρινος Κίμωνας, Κουρέλη Μαρίνα, Κωνσταντόπουλος Χρήστος, Μπουζιώτης Στέλιος, Ξυδιανός Βασίλης, Πάντος Χρήστος, Σαντακά Χριστίνα, Σαπνάρας Ζήσης, Τερζοπούλου Μαρία, Χαραλάμπους Σώτος, Χατζηπαναγιώτη Έλενα

Σχεδιασμός αφίσας: Μανώλης Αλμπάνης

Σχεδιασμός εντύπου: www.Pixelplus.info

Εργαστήριο Μουσικής Πληροφορικής
Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας & Ακουστικής-Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Ε. Δασκαλάκη 1 Περιβόλια, 74100 Ρέθυμνο
www.teicrete.gr/mta/
Τηλ: 28310 21920, Fax: 28310 21912